

postavlja čak ni zahtjev da budu kršćani, nego samo da pripadaju religiji uopće, bilo kojoj religiji (uporedi navedeni spis od Beaumont-a). Religiozna svijest naslađuje se bogatstvom religiozne suprotnosti i religiozne raznovrsnosti.

Mi smo, dakle, pokazali: politička emancipacija od religije pošteduje religiju, iako ne i privilegiranu religiju. Protivrječnost u kojoj se nalazi pripadnik jedne posebne religije sa sobom kao građaninom države samo je dio opće svjetske protivrječnosti između političke države i građanskog društva. Dovršenje kršćanske države jeste država koja se priznaje državom i koja apstrahira od religije svojih članova. Emancipacija države od religije nije emancipacija zbiljskog čovjeka od religije.

Dakle, mi ne kažemo Jevrejima kao Bauer: Vi ne možete biti politički emancipirani a da se radikalno ne emancipirate od jevrejstva. Naprotiv, mi im kažemo: budući da možete biti politički emancipirani a da se ne odreknete jevrejstva potpuno i bez pogovora, sama politička emancipacija nije ljudska emancipacija. Ako vi, Jevreji, želite biti emancipirani a da se sami ne emancipirate ljudski, onda polovičnost i protivrječnost ne leži samo u vama, nego u suštini i kategoriji političke emancipacije. Ako ste vi obuzeti tom kategorijom, onda dijelite opću predrasudu. Kao što država propovijeda evanđelje kad se, premda država, prema Jevrejima odnosi kršćanski, tada Jevrej politizira kad zahtijeva, iako Jevrej, građanska prava.

Ali ako čovjek, iako Jevrej, može biti politički emancipiran, dobiti prava građanina države, može li on tražiti i dobiti takozvana ljudska prava? Bauer to poriče.

"Pitanje je da li Jevrej kao takav, tj. Jevrej koji sam priznaje da ga njegova prava suština primorava da živi u vječnoj izdvojenosti od drugih, da li je sposoban da dobije opća čovjekova prava i da ih prizna drugima."

"Misao o čovjekovim pravima otkrivena je kršćanskom svijetu tek u prošlom stoljeću. Ona čovjeku nije urođena, naprotiv, ona je samo osvojena u borbi protiv historijskih tradicija u kojima je čovjek do sada odgajan. Tako ljudska prava nisu poklon prirode, nisu miraz dosadašnje historije, nego cijena borbe protiv slučaja rođenja i protiv privilegija koje je historija dosad od generacije u generaciju ostavljala u